

Dönem : 3

Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 473

4.1.1961 tarih ve 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 87 ve 88 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/504)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-1228/9299

6 . 7 . 1971

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Millî Savunma Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 1 . 7 . 1971 tarihinde kararlaştırılan «4 . 1 . 1961 tarih ve 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 87 ve 88 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı» ile gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Prof. Dr. Nihat Erim
Başbakan

GEREKÇE

Türk Silâhlı Kuvvetlerinin 211 sayılı İç Hizmet Kanununun 86 nci maddesi uyarınca toplum güvenliğini, aynı kanunun 76 ve mütaakip maddeleri uyarınca hizmet güvenliğini sağlamakla yükümlü bulunduğu tabiidir.

Ancak bu görevleri yapan askerlerin hizmetin gerektirdiği ahvalde silâhını kullanacağı hizmetin tabii bir karakteri olmakla beraber bu maksat için tedvin edilen meri mevzuatın yetersiz olduğu anlaşılmış bulunmaktadır.

1. Halen yürürlükte bulunan 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 87 nci maddesi, askerlerin emniyet hizmetlerinde görev aldıkları sırada hizmetin gerektirdiği hallerde silâhlarını kullanabileceklerini kabul etmesine rağmen silâhın kullanılmasında öngörülen esaslar hakkında bir hüküm vaz'etmediği gibi silâhın kullanma dereceleri üzerinde de her hangi bir görüş kaydetmemiştir.

Ayrıca 5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 11 nci maddesi 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 86 nci maddesi askerlerin genel güvenlik ve asayiş hizmetlerinde görev alacaklarını kabul etmiş bulunmakla beraber görevin ifasında silâh kullanma olanağını bir hükme bağlamamış bulunmaktadır.

Bilhassa 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun genel güvenlikle ilgili hükümlerini uygulamakla yükümlü kılınan askerlerin aynı Kanunun 16 nci maddesindeki ahvalde silâh kullanabileceklerini kabul etmek hizmetin tabii bir icabı bulunmaktadır.

Bu itibarla asayiş hizmetlerinde görev alan askerlerin, hangi hallerde ve derecelerde silâh kullanacağına açıklık kazandırmak ve bugünkü tatbikatta görülen aksaklık ve tereddütleri gidermek zorunluluğu duyulmaktadır. Bütün bu nedenlerle değiştirilmesi öngörülen 211 sayılı Kanunun 87 nci maddesi asayiş temini gibi çok önemli ve bu hizmetlerde silâh kullanılması gibi çok hassas bir mevzuata açıklık getirmektedir.

2. 211 sayılı İç Hizmet Kanununun 88 nci maddesi silâh kullanma yetkisini haiz olan askerlerin bu müsaadeleri yerinde ve zamanında kullanmadığı ve görevin karakterine uygun olarak silâhından istifade etmediği ve silâhlı kişiden bekleneni yerine getirmediği takdirde hizmetin aksayacağı ve hattâ kaçırılması zor neticeler tevhlidedeceği muhakkaktır. Bu durumda ise görevli kişinin sorumluluğunu kabul etmek onu ceza tehdidi altında bulundurmamak gereklidir. Bütün bu nedenlerle maddeye açıklık veren değişiklik öngörülmüştür.

MADDE GEREKÇESİ

MADDE : 87

87 nci madde muhteva olarak aynen bırakılmış ancak askerlerin asayiş hizmetlerinde görev almaları halinde silâh kullanma şekil ve şartları maddeye ilâve olunarak aynı kanunun 86 nci maddesindeki asayiş görevi ve örfi idare hallerinde askerlerin silâh kullanabileceği konusu açıklığa kavuşturulmuştur.

Maddenin 2 nci fıkrasında ise silâhın kullanılma halleri, dereceleri ateş emri ve ateş vermeye yetkili mercilerle ilgili hususlar vuzuha kavuşturulmuş ve konular bentlerde izah edilerek mer'î maddenin özüne dokunulmadan uygulamaya kolaylık kazandırılmıştır.

MADDE : 88

Silâh kullanma yetkisini haiz askerlerin bu müsaadeyi zamanında ve yerinde kullanmadıkları takdirde fiilin mahiyetine göre cezai sorumluluk taşıyacaklarına maddede yer verilmeyle halen yürürlükteki mevzuata vuzuh sağlanmıştır.

Millî Savunma Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Millî Savunma Komisyonu
Esas No. : 1/504
Karar No. : 5

10 . 2 . 1972

Yüksek Başkanlığa

4 . 1 . 1961 tarih ve 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 87 ve 88 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda tetkik ve müzakere olundu.

Türk Silâhlı Kuvvetleri hizmet ve toplumun güvenliğini sağlamakla yükümlü bulunmaktadırlar. Askerlerin emniyet hizmetlerinde görev aldıkları sırada hizmetin gerektirdiği hallerde silâhlarını kullanabilecekleri İç Hizmet Kanununun 87 nci maddesine göre hükme bağlanmış olmasın rağmen silâhların kullanılmasında öngörülen esaslar hakkıyla bir hüküm vaz'edilmediği gibi silâhın kullanma dereceleri üzerinde de her hangi bir görüş kaydedilmemiştir. Bu itibarla asayiş hizmetlerinde görev alan askerlerin hangi hallerde ve derecelerde silâh kullanacağına açıklık kazandırmak ve bugünkü tatbikatta görülen aksaklık ve tereddütleri gidermek ve silâh kullanma yetkisini haiz askerlerin bu müsaadeyi zamanında ve yerinde kullanmadıkları takdirde fiilin mahiyetine göre cezai sorumluluk taşıyacaklarını hükme bağlamak amacıyla sevk olunan tasarı Komisyonumuzca da uygun mütalâa edildiğinden prensibolarak kabul edilmiş ve maddelerin tetkikine geçilmiştir.

211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 87 ve 88 nci maddesini değiştiren tasarımanın 1 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tasarının yürürlük ve yürütme maddeleri olan 2 nci ve 3 nci maddeler Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulum tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Başkan
Bursa
M. Tayyar

Sözcü
Samsun
Söz hakkım mahfuzdur.
İ. Kılıç

Kâtip
Kastamonu
H. Tosyalı

Adana
C. Oral

Ankara
Söz hakkım saklıdır
Ş. Özdenoğlu

Çanakkale
Söz hakkım mahfuzdur
M. Çalikoğlu

Giresun
H İpek

Hatay
A. Yılmaz

Marisa
S. Gümüşpala
İmzada bulunamadı

Maras
Z. Kürşad

Ordu
Söz hakkım saklıdır
F. Güley

Van
K. Kartal
İmzada bulunamadı

Van
F. Türkoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

4 . 1 . 1961 tarih ve 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 87 ve 88 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 4 . 1 . 1961 tarih ve 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 87 ve 88 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 87. — Askerler karakol, karakol nöbetçisi, devriye, nakliyat muhafazası hizmetlerinde veya asayışı temin için görevlendirildiklerinde aşağıda gösterilen hallerde silâh kullanmaya yetkilidirler.

I - Silâh kullanılmasını gerektiren haller :

a) Bu hizmetlerden birini yaparken müessir bir fiil ile taarruza uğranıldığı veya müessir bir fiil veya tehlikeli bir tehdit ile bu hizmetlerin yapılmasına mukavemet edildiği takdirde bu taarruz ve mukavemetleri güdermek için.

b) Bir taarruz veya mukavemete hazırlanan ve silâhını veya mukavemete elverişli bir aleti bırakmaya davet edildiği halde, bu davete derhal itaat etmiyen veyahut bıraktığı silâhı veya âleti tekrar eline almaya davraman veya alan kimseyi itaate zorlamak için.

c) Bu kanunun 80 ve 81 nci maddeleri gereğince muvakkaten yakalanan bir şahsın veyahut muhafaza ve sevki kendisine tevdi edilmiş olan bir tutuklunun veya hükümlünün kaçması veya kaçmaya teşebbüs etmesi ve verilecek dur emrini dinlemediği görüldüğünde başka türlü ele geçirilmesi kabül olmadığı takdirde yakalanması için.

d) Kendi muhafazasına tevdi edilmiş olan insan ve her türlü eşyaya karşı vukubulan taarruzu defetmek için.

e) Bu maddede sayılan görevleri yapan askerlere karşı, sözle yapılan sataşma veya hareketlerin bertaraf edilmesi sırasında mukavemet, taarruz, müessir fiil veya tehlikeli bir tehditle karşılaşıldığında bu halleri gidermek için.

II - Silâh kullanma derecesi :

Bu maddede yazılı hizmetlerin yapılması sırasında silâh kullanılması için başkaca bir çare kalmaması veya zaruret olması şarttır.

MİLLET MECLİSİ

MİLLÎ SAVUNMA KOMİSYONU METNİ

4 . 1 . 1961 tarih ve 211 sayılı Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun 87 ve 88 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklifi)

(Milli Savunma komisyonu metni)

1. Şahıs veya topluluk silâhsız ise; mukavemet, taarruz, müessir fiil veya tehdidin derecesine göre asayiş hizmeti ile görevli birlik komutanı gerekli uyardırmayı yaparak silâh kullanacağını ihtar eder. Bu ihtara itaat edilmezse bunu sağlayacak dereceden başlamak üzere silâh kullanılır.

2. Şahıs veya topluluk silâhlı veya taarruzun önemli derecede etkili kılacak şekilde âletleri taşıyorsa, silâh veya âletlerin bırakılması ihtar olunur. Tecavüz taarruz veya mukavemet buna rağmen devam ederse itaati sağlayacak dereceden başlamak üzere silâh kullanılır.

III - Silâh kullanma tarzı :

1. Silâh çeşitlerine göre etkili olabilecek şekilde kullanılır. Önce kesici ve dürtücü silâhlar ile ateşli silâhlar hedefe tevcih edilir, sonra ateşli silâhların dipçik ve kabzaları kullanılır, daha sonra kesici ve dürtücü ve ateşli silâhlar bilfiil kullanılır.

2. Silâh kullanmak mutlaka ateş etmek değildir. Ateş etmek son çaredir. Önce havaya ihtar ateşi yapılır. Sonra ayağa doğru ateş edilir, mukavemet veya taarruza veyahut tehlikeli bir tehdide varan mukavemet hali devam ederse, hedef gözetilmeksizin ateş edilir.

IV - Ateş emri ve kendiliğinden ateş etmek :

1. Ateş etmek bilhassa bunun için emir verilmiş olmasına bağlıdır.

2. Ateş emri verilmemiş olsa dahi her asker silâhını kullanabilir. Ancak silâhını kullanacağı zamanın ve kullanma derece ve tarzının tâyini her olayın cereyan ettiği haller ve şartlar göz önünde tutularak silâhını kullanacak asker tarafından bizzat takdir olunur.

V - Ateş emri vermeye yetkili makamlar :

1. Bu maddede yazılı görevleri yapmak için birliğe görev veren üst komutan olay yerinde bulunuyorsa sözle ateş emri vermeye yetkilidir. Komutan, bu emri yazı ile teyideder.

2. Asayişe memur edilen kuvvetlerin olay yerinde bulunan birlik komutanı veya asayişe memur edilen birliğin parçalarına komuta eden en küçük komutan ve âmirler dahi daha önceden

(Hükümetin Teklifi)

emir verilmemiş olsa bile sözle ateş emri vermeye yetkilidir.

VI - Sorumluluk :

Her olayın cereyan ettiği haller ve şartlar göz önünde tutulmak kaydıyla silâhını kullanan askere ve silâh kullanma emrini veren birlik komutanına sorumluluk yüklenemez.»

«Madde 88. — Silâh kullanma yetkisini haiz bulunan her asker veya silâh kullanma emrini vermeye yetkili her komutan kanunun tâyin etmiş olduğu müsaadeleri yerinde ve zamanında kullanmaz veya silâhlarından tamamıyla istifade etmezse fiilin mahiyetine göre cezalandırılır.»

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

1 . 7 . 1971

Başbakan <i>N. Erim</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>S. Koçaş</i>
Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>A. Karaosmanoğlu</i>	Devlet Bakanı <i>M. Özgüneş</i>
Devlet Bakanı <i>D. Kitaplı</i>	Adalet Bakanı <i>İ. Arar</i>
Millî Savunma Bakanı <i>F. Melen</i>	İçişleri Bakanı <i>H. Ömeroğlu</i>
Dışişleri Bakanı <i>O. Olcay</i>	Maliye Bakanı <i>S. N. Ergin</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>Ş. Orel</i>	Bayındırlık Bakanı <i>C. Karakaş</i>

(Millî Savunma komisyonu metni)

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Dış Eko. İliş. Bakanı <i>Ö. Derbil</i>	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>T. Akyol</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>H. Özalp</i>	Tarım Bakanı <i>M. O. Dikmen</i>
Ulaştırma Bakanı <i>H. Arık</i>	Çalışma Bakanı <i>A. Sav</i>
Sanayi ve Ti. Bakanı <i>A. Çilingiroğlu</i>	En. ve Ta. Kay. Bakanı <i>N. Devres</i>
Turizm ve Ta. Bakanı <i>E. Akçal</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>S. Babüroğlu</i>
Köy İşleri Bakanı <i>C. Aykan</i>	Orman Bakanı <i>S. İnan</i>
Genç ve Spor Bakanı <i>S. Ergun</i>	